

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๓

วันที่ ๒๓ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
นางสาวปาริณา ไกรคุปต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๑
นางสาวศรีนวล บุญลือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

- สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด
- สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๔ หรือมาตรา ๑๘๕

ฯลฯ

ฯลฯ

พิจารณาแล้วเห็นว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) เป็นบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร มีความมุ่งหมายกำหนดเหตุแห่งการสิ้นสุดความเป็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมี

ลักษณะที่เป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

ฯลฯ

ฯลฯ

พิจารณาแล้วเห็นว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) และ (๒) เป็นบทบัญญัติในหมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ มีความมุ่งหมายที่จะกำหนดข้อห้ามเพื่อป้องกันมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาใช้ตำแหน่งเข้าไปก้าวกายแทรกแซงระบบราชการในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการประจำของเจ้าหน้าที่ของรัฐและการมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

สำหรับผลประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมนั้น ไม่ได้หมายถึงตัวบุคคลที่ไปกระทำ บางกรณีได้บัญญัติห้ามไปถึงบุคคลเหล่านั้น เช่น คู่สมรส หรือบุตร เป็นต้น ส่วนถ้าเป็นกรณีของบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในความสัมพันธ์ เช่น การใช้ให้ผู้อื่นไปกระทำแทน ย่อมเป็นผลประโยชน์โดยตรงเช่นกัน ส่วนตัวอย่างผลประโยชน์ทางอ้อมที่ชัดเจน คือ กรณีที่ได้มีการเปลี่ยนวันหยุดราชการให้เป็นวันราชการ ทำให้ผู้นั้นได้รับประโยชน์ในการไปเอนที่ดินในวันดังกล่าวได้

เนื่องด้วยสมาชิกรัฐสภามีอำนาจหน้าที่หลักในการบัญญัติกฎหมาย และใช้การอภิปรายเพื่อควบคุม ตรวจสอบกลั่นกรองการทำงานของรัฐบาลนำโดยนายกรัฐมนตรีที่สภาเป็นผู้คัดเลือกสรรหามาควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน พิจารณาจัดสรรงบประมาณโดยผ่านกลไกของรัฐสภา สมาชิกรัฐสภาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารสั่งการข้าราชการซึ่งเป็นเรื่องของฝ่ายบริหารโดยตรง อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมมีบทบาทในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน โดยอาจรับทราบปัญหาจากประชาชนโดยตรงหรืออาจจะลงไปในพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหา รวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วนำมาตั้งกระทู้ถามในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ฝ่ายบริหารได้รับทราบและนำไปดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นต่อไป หากเป็นเรื่องใหญ่และรัฐบาลไม่แก้ไขก็อภิปรายลงมติไม่ไว้วางใจให้รัฐบาลพ้นจากตำแหน่งไป

การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ นอกจากจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นพื้นฐานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ ยังได้บัญญัติให้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรมที่ต้องพึงรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติอีกด้วย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) ย้ำให้เห็นถึงหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาไม่มีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินโดยสามารถอธิบายหลักเกณฑ์และเงื่อนไขได้ดังนี้

(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

เห็นได้ว่าการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนดังกล่าว ต้องเป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากเป็นการกระทำโดยไม่ได้ใช้สถานะหรือตำแหน่งดังกล่าวหรือมิได้ใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์มิชอบแล้ว ย่อมไม่เข้าเงื่อนไขตามบทบัญญัติดังกล่าว เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำความผิด แต่ใช้ตำแหน่งประกันตัวหรือการอ้างเอกสิทธิ์คุ้มครองไม่ให้ตำรวจควบคุมตัว ย่อมไม่ถือเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) การก้าวก่ายหรือการแทรกแซง ต้องเป็นการก้าวล่วงหรือแทรกเข้าไปในกิจการหน้าที่ของผู้อื่น อันมิใช่หน้าที่ของตนเอง หากเป็นการกระทำที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนย่อมไม่ถือเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซง และการก้าวก่ายหรือแทรกแซงดังกล่าวต้องเป็นการเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือแทรกเข้าไปเกี่ยวข้องในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ ฯ หรือเป็นการแทรกเข้าไปมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของข้าราชการ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปอย่างมีอิสระ เช่น ให้รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรืออธิบดีบรรจุแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการตามที่ตนต้องการ มิฉะนั้นจะอภิปรายให้เป็นคุณหรือโทษแก่บุคคลนั้นในรัฐสภา เป็นต้น ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า แม้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ก็หมายความแต่เพียงมีอำนาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของราชการหรือไม่ แล้วนำไปแถลงหรืออภิปรายในสภาเท่านั้น มิได้หมายความว่าสามารถเข้าไปสั่งการหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้แต่อย่างใด

(๒) การก้าวก่ายหรือการแทรกแซงดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่นหรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ส่วนประโยชน์ที่จะได้รับจากการก้าวก่ายหรือแทรกแซง นั้น อาจเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สิน เช่น เรียกร่องเงินทอง หรือประโยชน์อื่นใด ๆ ก็ได้ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้ตำแหน่งแทรกแซงการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการที่ผู้อื่นเข้าปฏิบัติงานของรัฐ บางกรณีได้บัญญัติห้ามไปถึงบุคคลที่ใกล้ชิด เช่น คู่สมรส หรือบุตร เป็นต้น

ทั้งนี้ การเร่งรัดตักเตือนให้เจ้าหน้าที่กระทำการอันชอบด้วยกฎหมายหรือหน้าที่ ไม่ใช่การข่มขู่ คุกคามหรือก้าวก่ายแทรกแซงและไม่มีความผิดฐานข่มขืนใจเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๙ ด้วย

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๒) บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นครั้งแรก โดยมีความมุ่งหมายเพื่อป้องกันมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ สมาชิกวุฒิสภาใช้ตำแหน่งเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำ โครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ โดยยกเว้นกรณีที่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

พิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑

เมื่อข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ รับว่าเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ ได้เข้าร่วม ประชุมกับข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่บ้านหนองน้ำใส ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยแจ้งต่อที่ประชุมว่า “จะกำชับ ประสานงาน เร่งรัดการ ตรวจสอบดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าชุมชนได้เร็วขึ้น” ซึ่งเมื่อพิจารณาการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่า การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเพียงการ ติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่อำเภอจอมบึงซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด กรณียังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้สถานะ หรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก้าวก่ายหรือแทรกแซง เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑)

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒

เมื่อข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ รับว่าเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ ได้เข้าพบ นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ณ ทำเนียบรัฐบาล และนำส่งสำเนาหนังสือแจ้งปัญหาตามที่มีการกล่าวอ้างในคำร้องจริงกรณีที่พักเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ว่าไม่เพียงพอเนื่องจากที่พักถูกไฟไหม้ ซึ่งเมื่อพิจารณาการกระทำของ ผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้ว เห็นว่า การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเพียงการแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นใน พื้นที่อำเภอจอมทองซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รับทราบในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น กรณียัง ฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก้าวก่ายหรือแทรกแซง เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการ ใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๒)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ
ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และสมาชิกภาพ
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบ
มาตรา ๑๘๕ (๒)

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ